

DR. ANTE SEKULIĆ

(Tavankut, 16. studenoga 1920. – Zagreb, 18. ožujka 2016.)

Dana 18. ožujka 2016. u Zagrebu je u 96. godini života preminuo dr. Ante Sekulić, ugledni književnik i znanstvenik, najveći poznavatelj povijesti i kulture bačkih Hrvata. Kao književnik i znanstvenik Ante Sekulić je bio vrlo dobro poznat hrvatskoj javnosti, posebice akademskim krugovima. Doživjeviši duboku starost dr. Sekulić je bio i akterom mnogih povijesnih događaja, a njegovu tešku životnu sudbinu posebno su snažno obilježili progoni i zatvaranja od strane komunističkih vlasti.

Životni put dr. Ante Sekulića bio je doista težak, baš kao i povijesno razdoblje u kojem je živio. Rođen je 16. studenoga 1920. u Tavankutu kod Subotice. Bilo je to vrijeme neposredno nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije i početka života u novoj državi – Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Bački su Hrvati na novu državu gledali s puno nade, ali već na početku doživjeli su i veliko razočaranje. Stup društvenog života bačkih Hrvata držali su u to vrijeme katolički svećenici, a prije Prvog svjetskog rata postojala je i politička elita koja je ipak bila izložena velikom pritisku mađarskih vlasti. Nova beogradska vlast nije dala bačkim Hrvatima puno više političke slobode pa su katolički svećenici i dalje igrali presudnu društvenu ulogu. Srećom, bački su Hrvati tada imali nekoliko velikana, ljudi s vizijom koji su ih znali voditi u tim teškim vremenima. To su prvenstveno bili svećenici Blaško Rajić i kasniji subotički biskup Ljudevit Lajčo Budanović te politički prvaci dr. Vranje Sudarević i Josip Đido Vuković. Njihovim mudrim vođenjem bački su Hrvati ubrzo stvorili zavidnu mrežu kulturnih, prosvjetnih, političkih i športskih institucija koje su bile mjesta okupljanja i druženja, ali su imale i važnu ulogu održavanja

nacionalne svijesti. Mladi je Sekulić završio osnovnu školu u Subotici. Kao karmelićanski pitomac započeo je gimnazijsko školovanje u njihovom samostanu u Somboru, a završio ga je u Subotici. Već kao dječak istaknuo se svojim sposobnostima te se vrlo brzo pojavio i na društvenoj sceni, došavši u doticaj sa spomenutim liderima bačkih Hrvata. Mnogi mladi bački Hrvati okupljali su se tijekom 1930-ih u križarskom pokretu. Godine 1937. osnovano je *Bačko okružje križara* koje je uoči Drugog svjetskog rata okupljalo oko 5.000 članova, a Ante Sekulić je kao mladi gimnazijalac došao na čelo te organizacije te je tako po prvi put, još prije punoljetnosti, zauzeo važnu društvenu ulogu.

Nesumnjivo je da je poticajno okruženje brojnih aktivnih institucija bačkih Hrvata ohrabrilo tada mladog Antuna Sekulića na književni, a ubrzo i na znanstveni rad. U jesen 1940. godine on započinje studij književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a 1941. izdaje svoju prvu zbirku pjesama *Sin nizine*. Dolazak u Zagreb, metropolu svih Hrvata, predstavljao je novu veliku prekretnicu u životu mladog Sekulića. Bački su Hrvati u tome trenutku bili čvrsto povezani sa Zagrebom na političkom i kulturnom planu, pa je Sekulić odmah ušao u krug bačkih intelektualaca koji su živjeli i radili u metropoli. Među njima je najutjecajniji bio dr. Josip Andrić, glavni urednik *Hrvatskog književnog društva sv. Jeronima*. Zahvaljujući njegovu nastojanju prostorije društva sv. Jeronima na Tomislavovom trgu postale su i središtem *Društva bačkih Hrvata*, osnovanog 1940. godine. Ante Sekulić se odmah po dolasku u Zagreb pridružio radu toga društva te je uskoro postao jedan od najaktivnijih članova.

Početak Sekulićeva studiranja u Zagrebu poklopio se s početkom Drugog svjetskog rata. U „travanjskom ratu“ Bačka dolazi pod okupacijsku vlast Mađarske, a 10. travnja proglašava se Nezavisna Država Hrvatska. U Zagreb se tada sklanjaju brojni bački Hrvati koji nisu željeli niti mogli živjeti pod vlašću Hortyjeve Mađarske. Društvo bačkih Hrvata svima pruža oslonac i putokaz u tim teškim prilikama. Dr. Josip Andrić očigledno je tada vrlo mudro i moralno ispravno vodio bačke Hrvate u Zagrebu jer mu čak ni komunističke vlasti nakon rata nisu mogle naći ništa inkriminirajuće, a i student Ante Sekulić dočekuje kraj rata bez većih problema. Štoviše, godine 1946. završava fakultet te se vraća u Bačku. Na prvi posao tada mladi profesor Sekulić upućen je u Bačko Dobro Polje, a zatim na Učiteljsku školu u Somboru. U to je vrijeme obranio i doktorsku disertaciju čija je tema bio govor bačkih Hrvata. No već 1947. godine komunističke vlasti protiv njega podižu tešku optužbu za udruživanje u „terorističku organizaciju“, u sklopu šireg političkog procesa protiv 27 bačkih Hrvata. Suđenje je zapravo bilo organizirano u svrhu političke i društvene diskreditacije progonjenih osoba koje su bile poznate po svome katoličkom i nacionalnom opredjeljenju. Općinski sud u Subotici osudio ga je na šest mjeseci zatvora, a zatvorsku je kaznu u potpunosti odležao. Poslije izlaska iz zatvora Sekulić nastavlja započetu životnu kalvariju. S etiketom protu-

državnog neprijatelja teško je mogao ostvariti profesorsku karijeru pa je često morao mijenjati škole. Godine 1948. radio je nekoliko mjeseci u Beloj Crkvi, a onda svega nekoliko dana u gimnaziji u Subotici. Zatim odlazi na gimnaziju u Imotski, gdje se također ne zadržava dugo, nego ubrzo odlazi na gimnaziju u Sinj, a onda i na učiteljsku školu u Kninu. Svugdje ga je čekala komunistička vlast koja je pomno pazila na njegovo javno djelovanje. Sâm je dr. Ante Sekulić pričao kako je bio svjestan toga da u svakom trenu može biti opet zatvoren te je zato uvijek kod kuće imao spreman kovčežić s najpotrebnijim osobnim stvarima. Godine 1954. stupio je u brak s Ružom Crnković iz kojeg se rodio njihov sin jedinac, danas liječnik dr. Ante Sekulić ml. Istovremeno piše i objavljuje svoje radove u vlastitoj nakladi: *Bilješke iz književnosti* (1952.), *Voltićev Ricoslovník* (1953.) i *Hrvatski realizam* (1957.) Nakon Sinja slijedi rad na školi u Pazinu, pa zatim u Virovitici, koju je zahvaljujući denuncijantskom djelovanju jednog učenika morao 1958. napustiti. Novo utočište Sekulić je našao u Delnicama te je u tamošnjoj gimnaziji proveo punih deset godina. U Delnicama je nastavio objavljivati svoja djela: *Riječi i djela* (1963.), *Pregled povijesti književnosti* (sv. I-III 1967.), *Naša gramatika* (sv. I-II, 1968.). No, u Delnicama mu se dogodila još jedna osobna tragedija. Godine 1966. umrla je njegova supruga Ruža, a Ante Sekulić ostaje sam sa sinom Antunom ml.

Od 1969. radio je kao visokoškolski profesor na Pedagoškoj akademiji u Rijeci. Godine 1970. objavljuje knjigu *Književnost bačkih Hrvata*, ali već 1972. godine komunističke vlasti ponovno ga izvode pred sud zbog „izazivanja međunacionalne mržnje među narodima i narodnostima AP Vojvodine“. Osuđen je na dvije godine i šest mjeseci zatvora, a kaznu je u cijelosti izdržao u zatvoru u Srijemskoj Mitrovici. Uz Antu Sekulića tada su u istome procesu osuđeni još i prof. Bela Gabrić i Juraj Lončarević, a njihov je jedini stvarni krimen bio u tome što su se zalagali za opstojnost Hrvata u Vojvodini. Nakon izlaska iz zatvora 1974. godine dr. Ante Sekulić nikad više nije bio primljen u radni odnos pa je sve do kraja radnog vijeka morao živjeti samo od svoga pisanja. Svojim marom i velikom erudicijom on je i u takvim uvjetima uspio ostvariti zavidnu znanstvenu karijeru. I dalje marljivo objavljuje svoja djela: *Drevni Bač* (1978.) i *Tragom franjevačkog ljetopisa u Subotici* (1978.), Godine 1985. objavljuje *Marijanske pobožnosti podunavskih Hrvata*, a 1986. dvije knjige - *Remete: pavlini u Hrvatskoj* i *Narodni život i običaji bačkih Bunjevaca*, koju u sažetijem obliku izdaje i 1989. pod naslovom *Bački Bunjevci i Šokci*.

Godine osamostaljenja Republike Hrvatske Ante Sekulić je dočekaao u Zagrebu, u kojem je proveo i ostatak života. Teško je proživljavao i razdoblje Domovinskog rata u kojem bački Hrvati ponovno prolaze svoju kalvariju, a srijemski Hrvati bivaju i fizički protjerani iz svojih domova. Ante Sekulić je u tim godinama još više intenzivirao svoj javni rad i pisanje o svojem zavičaju tražeći od domovinskih Hrvata da se ne odriču nijednog dijela svojeg

nacionalnog korpusa. Iako već u visokim godinama, Ante Sekulić je tijekom zadnjeg desetljeća 20. i u prvome desetljeću 21. stoljeća još uvijek vrlo plodan autor. Među radovima koje je u tome razdoblju objavio izdvojio bih dvije trilogije. Prva trilogija posvećena je hrvatskoj književnosti u Podunavlju, a čine je naslovi *Hrvatski pisci u Podunavlju od početka do kraja XVIII. stoljeća* (1993.), *Hrvatska preporodna književnost u ugarskom Podunavlju do 1918.* (1994.) i *Književnost podunavskih Hrvata u XX. st.* (1996.). Istovremeno, radio je na hrvatskim toponimima u Bačkoj, Baranji i Srijemu pa je iz toga rada proizašlo novo troknjižje - *Hrvatski bački mjestopisi* (1994.), *Hrvatski baranjski mjestopisi* (1996.) i *Hrvatski srijemski mjestopisi* (1997.) Iz toga vremena potječe i meni najdraži Sekulićev rad „Imena za konje u Žedniku“ (*Folia Onomastica Croatica*, 1993.), koji na poseban način svjedoči o njegovoj ljubavi prema rodnom kraju i životu bačkih Hrvata. Tijekom 1990-ih Sekulić objavljuje i druga djela, uglavnom iz crkvene povijesti: *Naš veliki graditelj povijesti Juraj Utišinović 1482.-1551.* (1996.), *Pavlini prinosi hrvatskoj književnosti* (1997.) i *Duhovnost i znanost karmelićana među Hrvatima* (2000.) Nastavlja i s djelima vezanim uz bačke Hrvate: 1998. objavljuje *Umjetnost i graditeljstvo bačkih Hrvata*, a zatim u nekoliko izdanja *Imena, prezimena i nadimci bačkih Hrvata*.

Očito je teško životno iskustvo stvorilo kod dr. Ante Sekulića pomalo redovnički dnevni ritam koji je oslobađao veliku energiju za znanstveni rad, pa je znanstveno bio produktivan i u osamdesetim godinama života. Godine 2005. objavio je *Rječnik govora bačkih Hrvata*, a iza toga još dvije knjige – *Bački Hrvati u XX. stoljeću* (2010.) i zadnju svoju knjigu *Selo na raskrižju putova – stoljetnica žedničke župe* (2011.).

Kao aktivni javni djelatnik i znanstvenik Ante Sekulić je bio članom brojnih institucija i udruga: Društva hrvatskih književnika, Matice hrvatske, Hrvatskog filološkog društva, Hrvatskog mariološkog instituta u Zagrebu, Instituta za kulturu, povijest i duhovnost Ivan Antunović iz Subotice i dopisni član HAZU-a. Od svih članstava posebice treba istaknuti da je bio redoviti član Papinske marijanske akademije u Rimu. Za svoj je rad dobio brojne nagrade, među kojima i nekoliko odličja Predsjednika Republike Hrvatske, a 2009. godine proglašen je počasnim građaninom Subotice.

Godine 2008. dr. Ante Sekulić je inicirao održavanje znanstvenog skupa o bačkim Hrvatima na Hrvatskom institutu za povijest. Tadašnji ravnatelj Instituta dr. Stjepan Matković tu je inicijativu podržao pa je iste godine održan skup pod naslovom „Identitet bačkih Hrvata“, a 2010. objavljen je i istoimeni zbornik radova sudionika, čiji sam bio urednik. Tada sam imao čast intenzivno surađivati s dr. Antom Sekulićem. Surađivali smo i u drugim prilikama. U brojnim smo susretima pričali o bačkim Hrvatima i njihovoj povijesnoj sudbini. Ti su razgovori uvijek odisali njegovom životnom energijom te po-

sebnim žarom s kojim je govorio o svojem narodu i zavičaju. Pričao je tada i o komunističkim progonima, surovosti komunističkog represivnog aparata koji je mnoge pojedince naveo da kao denuncijanti ili ucijenjeni rade i govore protiv drugih, kao što su i neki poznati i ugledni ljudi radili i govorili protiv njega. Ante Sekulić je sanjao Hrvatsku, živio je za nju i volio ju je. Najviše je volio svoju Bačku i bačke Hrvate. Uvijek je govorio da i na bačkoj strani Dunava živi dio Hrvatske – Bačka Hrvatska koju čine živi ljudi i njihova bogata kulturna baština. Čitav svoj radni vijek nastojao je tu kulturu predstaviti hrvatskoj i svjetskoj javnosti. Nastojao je pokazati da bi bez kulture bačkih Hrvata čitava hrvatska kultura i povijest bili znatno siromašniji, a ja vjerujem da je u tome u potpunosti uspio.

Njegovo posljednje počivalište je u arkadama zagrebačkog Mirogoja, među drugim hrvatskim velikanima. Dr. Ante Sekulić je to i zaslužio. I zato dragi profesore, neka Ti je laka hrvatska zemlja. Počivao u miru Božjem.

Robert Skenderović